

شرح قرآن
دعاء مکارم الاخلاق

صحیفہ سجادیہ

www.ketabo.ir

محسن قرائتی

سرشناسه:	قرائتی، محسن، ۱۳۲۴ - Qeraati, Mohsin
عنوان و نام پدیدآور:	شرح قرآنی دعای مکارم الاخلاق صحیفه سجادیه / محسن قرائتی.
مشخصات نشر:	تهران: موسسه فرهنگی درس‌هایی از قرآن، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری:	۴۸۰ ص.
شابک:	۹۷۸-۶۰۰-۵۴۲۱-۷۰-۵
وضعیت فهرست نویسی:	فیبا
موضوع:	علی بن حسین (ع)، امام چهارم، ۳۸ - ۹۴ ق. صحیفه سجادیه . دعای
موضوع:	مکارم الاخلاق -- نقد و تفسیر
موضوع:	دعای مکارم الاخلاق -- نقد و تفسیر
موضوع:	Prayer of Makarem al-Akhlaq -- Criticism and interpretation
شناسه افزوده:	علی بن حسین (ع)، امام چهارم، ۳۸ - ۹۴ ق. دعای مکارم الاخلاق. شرح
رده بندی کنگره:	BP۲۷۰
رده بندی دیوبندی:	۲۹۷/۷۷۴
شماره کتابشناسی ملی:	۸۷۵۱۱۴۸

www.ketab.ir

مرکز فرهنگی درس‌هایی از قرآن

عنوان	شرح قرآنی دعای مکارم الاخلاق صحیفه سجادیه
مؤلف	حجت الاسلام والمسلمین محسن قرائتی
ناشر	مرکز فرهنگی درس‌هایی از قرآن
چاپ و صحافی	چاپخانه دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم (بوستان کتاب)
سال چاپ	۱۴۰۱
شمارگان	۳۰۰۰ نسخه
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۵۴۲۱-۷۰-۵

۰۲۱-۶۶۹۴۶۳۶۳

www.qaraati.ir

www.shop.gharaati.ir

فهرست مطالب

۱۳.....	تاریخچه کتاب
۱۵.....	مقدمه
۱۵.....	امام خمینی <small>علیه السلام</small> و صحیفه
۱۸.....	سیمای دعا در قرآن
۲۱.....	ابعاد و معانی دعای صلوات
۲۳.....	چگونگی صلوات
۲۶.....	معنای ایمان
۲۸.....	نشانه ایمان کامل در قرآن
۳۱.....	انواع ایمان ها و گرایش ها
۳۷.....	نشانه های یقین
۳۸.....	نیت
۳۹.....	نیت خالص
۴۱.....	بستر و زیربنای اخلاص
۴۲.....	درجات اخلاص
۴۳.....	اخلاص؛ جبران ضعف ها
۴۴.....	اخلاص؛ پیوند مکتبی با تاریخ
۴۴.....	نیت به جای عمل
۴۶.....	امتیاز نیت بر عمل
۴۶.....	درجات نیت
۴۷.....	آثار و برکات نیت پاک
۴۹.....	برکات بهترین نیت ها
۵۰.....	نقش نیت در مسائل کیفری
۵۱.....	آثار نیت فاسد

- شرایط کار «حَسَن» و نیک ۵۴
- محاسبه و ارزیابی عمل ۵۵
- بهترین کار ۵۵
- عمل با توجه به سایر شرایط ۵۶
- ویژگی‌های بهترین کار ۵۷
- نیم‌نگاهی به عمل در اسلام ۶۹
- تصحیح باورها ۷۶
- اصلاح رفتارها ۷۹
- راه اصلاح ۸۱
- حساب و حسابرسی در قیامت ۸۸
- سؤال از همه کس ۸۸
- سؤال از همه اعمال ۸۹
- سؤال از هر حالت ۸۹
- محاسبه عمل در هر کجا ۸۹
- سؤال شدن یا سؤال نشدن در قیامت ۹۰
- پرسش‌های اساسی ۹۱
- سؤالات بی جواب ۹۳
- حسابگر کیست؟ ۹۴
- انواع حساب در قیامت ۹۶
- چیزهایی که حساب ندارند ۹۸
- سؤال وجواب در حال حساب ۹۹
- خجالت و شرمندگی ۱۰۰
- ثبت اعمال در دنیا و برملاشدن پرونده‌ها ۱۰۱
- ثبت اعمال در دنیا ۱۰۱
- برملاشدن پرونده‌ها ۱۰۲
- نیکوکاران و گنهکاران ۱۰۳
- شادی یا غم ۱۰۴
- اهداف آفرینش انسان از دیدگاه قرآن ۱۰۶

۱۰۹	نقش دعا در نزول رزق
۱۱۰	نقش کار و تلاش در نزول رزق
۱۱۲	غنا و بی‌نیازی
۱۱۵	عوامل مادی توسعه رزق
۱۱۵	عوامل معنوی توسعه رزق
۱۱۸	عوامل عزت
۱۳۲	دقت در تشخیص
۱۳۳	حفظ تعادل در ابعاد روح و روان
۱۳۴	چگونگی برقراری تعادل
۱۳۷	تواضع
۱۳۷	نمونه‌هایی از تواضع اولیای الهی
۱۴۰	حسن عاقبت و سوء عاقبت
۱۴۲	نمونه‌هایی از بدعاقبتی
۱۴۲	عوامل بدعاقبتی انسان
۱۴۴	اهمیت نیت و هدف
۱۴۶	ابزارهای اغفال شیطان در قرآن
۱۵۰	عوامل تضییع وقت
۱۵۱	محاسبه و مراقبه
۱۵۲	مراحل و درجات خودسازی
۱۵۵	روش مواجهه با مخالفان
۱۵۷	گذشت و عفو
۱۵۸	شرح صدر در قرآن و روایات
۱۵۹	نمونه‌های گذشت در سیره اولیای الهی
۱۶۱	حسادت
۱۶۳	منشأ حسادت
۱۶۵	برخی عوامل سوءظن
۱۶۵	انواع سوءظن

- ۱۶۷ صلہ رحم با نزدیکان و بستگان
- ۱۶۹ آثار صلہ رحم
- ۱۷۲ نگاهی به مدارا و مدهانه و نفاق
- ۱۷۴ چگونه ظلم ستمگران به امنیت تبدیل می شود؟
- ۱۷۵ وارفتگی ممنوع
- ۱۷۷ شیوه های دفاع از خود در برابر ظلم
- ۱۸۱ پیروزی حق بر باطل
- ۱۸۳ نمونه های تدبیر الهی
- ۱۸۸ نقشه های دشمن
- ۱۹۱ لزوم قدرت
- ۱۹۶ تهدید اولیای خدا
- ۱۹۷ راه های سلامت در برابر تهدیدات دشمن
- ۱۹۸ اطاعت و متابعت
- ۲۰۰ خیرخواهی ها در برابر نامردی ها
- ۲۰۳ عوامل هجران
- ۲۰۴ راهکارهای پیشگیری از هجران
- ۲۰۸ ریشه غیبت
- ۲۱۰ غیبت و پیامدهای آن
- ۲۱۱ جبران غیبت
- ۲۱۲ مواقع جواز غیبت
- ۲۱۲ شنیدن غیبت
- ۲۱۶ چشم پوشی از خطای دیگران
- ۲۲۴ معنای عدالت
- ۲۲۸ تفاوت معنای «قسط» و «عدل»
- ۲۲۸ عدالت حتی در انتقاد
- ۲۲۹ قانون مماثلت
- ۲۲۹ مماثلت در سنت های الهی
- ۲۳۲ فواید کظم غیظ

مقدمه

صحیفه سجادیه کتابی حاوی ۵۴ دعا از امام سجاد علیه السلام است. این کتاب پس از قرآن و نهج البلاغه مهم‌ترین میراث مکتوب شیعه به حساب می‌آید. صحیفه مانند قرآن و نهج البلاغه از نظر فصاحت و بلاغت توجه بسیاری را جلب کرده است. امام سجاد علیه السلام بسیاری از معارف دینی را در دعاهای خود بیان می‌کند؛ موضوعاتی مثل خداشناسی، جهان‌شناسی، انسان‌شناسی و مباحث عالم غیب، فرشتگان، رسالت انبیا، جایگاه پیامبر صلی الله علیه و آله و اهل بیت علیهم السلام، امامت، فضایل و رذایل اخلاقی، گرامیداشت اعیاد، مسائل اجتماعی و اقتصادی، اشارات تاریخی، نعمت‌های مختلف خداوند، آداب دعا، تلاوت، ذکر، نماز و عبادت. معروف‌ترین دعای صحیفه، دعای مکارم الاخلاق است. بر این اثر، شرح‌های بسیاری نوشته شده که مشهورترین آن‌ها ریاض السالکین نوشته سیدعلیخان شیرازی است و مرحوم فلسفی از علمای معاصر، در سه جلد شرحی بر آن نوشته است.

امام خمینی ره و صحیفه

امام خمینی ره در وصیت‌نامه‌شان یادآور شدند: «ما مقتدریم که ادعیه حیات بخش که او را قرآن صاعد^۱ می‌خوانند، از ائمه معصومین ماست. مناجات شعبانیه امامان و دعای عرفات حسین بن علی علیه السلام و صحیفه سجادیه، این زبور آل محمد و صحیفه فاطمیه که کتاب الهام شده از جانب خداوند تعالی به زهرای مرضیه است، از ماست.»^۱

مقام معظم رهبری ره فرمود: «این نسخه امام سجاد علیه السلام از هر زمان دیگری برای ما ضروری‌تر است؛ زیرا یکی از اصلی‌ترین سرفصل‌های تمدن نوین اسلامی 'اخلاق و معنویت' است و خیلی از مشکلات ما ناشی از دور شدن از فضایل اخلاقی است. هرچه از فضایل اخلاقی فاصله بگیریم، مشکلات و گره‌های زندگی پیچیده‌تر و بیشتر خواهد شد و اگر امروزه از افول تمدن غربی سخن می‌گوییم، نشانه اصلی آن، افول اخلاق در جوامع غربی است؛ زیرا نبود اخلاق، جوامع را به سقوط می‌کشاند.»

۱. صحیفه امام، ج ۲۱، ص ۳۹۲.